

3. Яремко С. А. Розробка критеріїв оцінювання сучасних інформаційних систем обліку та управління бізнес-процесами підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. Хмельницьк, 2014. № 1 (208). С. 158-163.

4. Юрчук Н. П. Інформаційні системи в управлінні діяльністю підприємства. *Агросвіт*. 2015. № 19. С. 53-58.

## **КОНЦЕПТ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕАЛІЗАЦІЄЮ ТОВАРІВ**

**Бережна А.І.**, гр. Бз-20м

Науковий керівник – канд. екон. наук, проф. **Н.Б. Кащена**  
*Державний біотехнологічний університет*

Сучасні умови господарювання зумовлюють необхідність створення адаптивної системи управління бізнесом, здатної забезпечувати адаптацію до динамічних змін бізнес-середовища та досягнення ефективних результатів функціонування підприємств торгівлі. Основою створення такої системи є інформація бухгалтерського обліку та аналізу даних.

Концептуалізація обліково-аналітичного забезпечення управління реалізацією товарів потребує, перед усім, чіткого розуміння даної дефініції, під якою пропонуємо розуміти систему, що являє собою синергію компонент обліку, аналізу та контролю, які взаємодіють через інформаційні потоки в процесі акумулювання і передачі оперативної, релевантної та якісної обліково-аналітичної інформації шляхом її структурування, обробки та представлення для прийняття управлінських рішень з реалізації товарів внутрішніми користувачам та іншим стейкхолдерам.

Облікова компонента базується на обліковій політиці підприємства і забезпечує: реєстрацію та накопичення облікової інформації щодо операцій, пов'язаних з реалізацією товарів, в первинних документах та на рахунках бухгалтерського обліку; складання управлінської та фінансової звітності про доходи, витрати і результати процесу реалізації товарів на підставі обробки первинної і поточної облікової інформації торговельного підприємства.

Аналітична компонента передбачає комплексне дослідження результатів та ефективності господарських операцій, пов'язаних з реалізацією товарів, і ґрунтується на інформації, що продукується обліковою компонентою, та методах і способах її обробки. Аналітична компонента забезпечує: аналітичну обробку сукупності облікових

даних про доходи, витрати і результат реалізації товарів; оцінку відхилень та чинників зміни результатів та ефективності процесу реалізації товарів; визначення резервів підвищення результатів та ефективності процесу реалізації товарів; планування та прогнозування результатів та ефективності процесу реалізації товарів.

Контрольна компонента передбачає здійснення внутрішнього та зовнішнього контролю і забезпечує контроль за результатами функціонування облікової та аналітичної компонент, якістю та достовірністю інформації, яку генерують ці компоненти, загальною ефективністю діяльності торговельного підприємства, ступенем досягнення запланованих показників обсягів реалізації, своєчасно виявляє відхилення.

Синергія облікової, аналітичної та контрольної компонент забезпечує формування якісно нового рівня обліково-аналітичної інформації щодо реалізації товарів, здатної забезпечити задоволення інформаційних потреб різних рівнів управління в режимі реального часу [1]. Задля цього інформація, яка продукується системою обліково-аналітичного забезпечення управління реалізацією товарів, має відповідати наступним вимогам:

- якість і вірогідність даних, тобто відповідність їх реальному стану речей і явищ (досягається достовірним відображенням у відповідній обліково-аналітичній документації доходу, витрат та прибутку від реалізації товарів; усуненням передумов викривлень інформації; застосуванням досконалих систем реєстрації, методів її вимірювання та прийомів наступного контролю);

- повнота і різнобічність даних (досягається оптимальною кількістю необхідних даних для управління доходом, витратами та прибутком від реалізації товарів, оскільки збирання якомога більшої кількості даних може створити проблему зайвої інформації, а її надлишок підвищує витрати на фіксацію, опрацювання та зберігання даних);

- оперативність, своєчасність і безперервність отримання даних (досягається вчасним надходженням інформації про дохід, витрати та прибуток від реалізації товарів до користувачів, тобто інформація за цими показниками має надходити до користувача перш ніж застаріє, інакше вона частково або повністю втрачає свою користь);

- доступність і гласність даних щодо реалізації товарів (держанням всієї необхідної інформації про дохід, витрати та прибуток від реалізації товарів для виконання контрольних-аналітичних процедур);

- релевантність даних, багаторазовість і тривалість їх використання (досягається відповідністю і достатністю інформації про дохід, витрати та прибуток від реалізації товарів для розв'язання

відповідних функціональних управлінських завдань впродовж визначеного періоду часу) [2].

Дотримання визначених вимог до інформації щодо реалізації товарів, особливо за умов використання сучасних інформаційних систем і технологій її збирання, обробки і зберігання, дозволить забезпечити не лише високий рівень її якості та відповідний рівень системи обліково-аналітичного забезпечення управління реалізацією товарів, але й комплексне та системне вирішення її основних завдань.

Слід зазначити, що формування ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення управління реалізацією товарів в підприємствах торгівлі потребує розробки певних правил та механізму взаємодії її складових з іншими підсистемами управління на підставі певних принципів. Важливість дотримання принципів обліково-аналітичного забезпечення полягає в можливості встановлення правил дій і поведінки для суб'єктів обліково-аналітичного забезпечення з метою узгодження, координування і регулювання їх діяльності в рамках системи управління, що напряду впливає на процес прийняття і реалізації управлінських рішень. Пропонуємо формувати систему обліково-аналітичного забезпечення управління реалізацією товарів на підставі принципів обґрунтованості, синергізму, системності і комплексності, емерджентності та узгодженості, обачності (достовірності і точності) та безперервності. Дотримання цих принципів дозволить узгодити та забезпечити ефект синергії при вирішенні функціональних завдань обліку, аналізу та контролю процесу реалізації товарів в обліково-аналітичній системі підприємства. Крім того, сприятиме формуванню релевантного інформаційного масиву даних для управління продажами та налагодженню ефективних каналів інформаційно-комунікаційної взаємодії зі стейкхолдерами [3].

Отже, обґрунтований концепт обліково-аналітичного забезпечення управління реалізацією товарів в підприємствах має теоретичну і практичну значущість як для організації обліку, аналізу й контролю реалізації товарів, так і для ефективного функціонування інформаційної системи управління продажами в межах усієї інформаційної системи управління підприємством.

#### **Інформаційні джерела:**

1. Кащена Н.Б., Порсюрора І.П. Операції підприємства з цінними паперами: організаційно-методичні аспекти обліку, аналізу і аудиту : монографія. Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2021. 355 с.
2. Янчева Л.М., Кащена Н.Б., Порсюрора І.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління капіталом підприємств торгівлі: теорія та практика : монографія. Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2016. 324 с.

3. Кащена Н.Б. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною активністю підприємств торгівлі: теорія, методологія, практика : монографія. – Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2021. 389 с.

## **ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА**

**Божко Я. Ю.**, гр. Б-19

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Н.М. Гаркуша**  
*Державний біотехнологічний університет*

В умовах конкуренції та невизначеності ринкового середовища перспективи сталого економічного розвитку вітчизняних підприємств значною мірою залежать від ефективності управління витратами. Вирішення проблем пошуку оптимального рівня витрат, який би забезпечував достатнє зростання прибутку й підтримку фінансової стійкості суб'єктів господарювання в конкурентному середовищі, обумовлюється якістю обліково-аналітичного забезпечення управління.

Систему обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємства слід розглядати як єдність підсистеми обліку, аналізу та аудиту.

Слід зазначити, що визначальною ланкою в системі обліково-аналітичного забезпечення управління витратами є облікове забезпечення, оскільки прийняття управлінських рішень стосовно оптимізації витрат базується на інформації, що міститься в первинних та зведених бухгалтерських документах, фінансовій та управлінській звітності. Зокрема, завданнями обліку витрат є: розрахунок витрат кожного підрозділу та витрат на одиницю продукції (товарів, робіт, послуг); здійснення пошуку ресурсів, за рахунок яких можливо мінімізувати витрати.

Важливим елементом в системі обліково-аналітичного забезпечення управління витратами, дієвим засобом виявлення внутрішньогосподарських резервів відносного зниження витрат при одночасному зростанні обсягів діяльності та прибутку, основою розробки науково-обґрунтованих планів та управлінських рішень є економічний аналіз. Результати економічного аналізу необхідні різним зовнішнім і внутрішнім користувачам для розробки оптимальних управлінських рішень, направлених на підвищення ефективності бізнесу.

Крім того, економічний аналіз витрат є засобом для обґрунтування бізнес-планів, а також контролю за їх виконанням. При